

[Svend Haugaard]

lyst er til stede, er for os noget særdeles afgørende. Det er ikke mindst afgørende for dem – og dem er der mange af – som kører fast i det boglige, længe inden et ubrudt 12 års forløb er gået. Det skulle faktisk falde ganske godt i tråd med rådets erklæring side 239 om, at uddannelsen ikke skal slutte med udgangen af folkeskolen. Det triste er blot, at man ikke rigtig har gjort noget ved det. Her er efter min mening en af rapportens virkelig store svagheder. Hvorfor kommer man ikke med et forslag om 12 års ret til uddannelse, som kan bruges, når den enkelte ønsker det? Og hvordan vil man egentlig kombinere dette med fritidsundervisning? Jeg synes, vi trænger i den grad til en plan for kombinationen af hele voksenuddannelsesforløbet, og jeg beklager, at rapporten på det område er meget mangelfuld.

Med hensyn til det praktiske er der i øvrigt grund til at protestere mod den, synes jeg, meget kedelige tendens til at lade, skal vi sige den teoretiske praktik gå i stedet for et egentligt praktikgrundlag. Vi har set en række uddannelser forlade de praktiske krav, nu sidst også teknikumingeniøruddannelsen, som adgangsbetingelse. Det er efter min mening en helt gal udvikling fremfor at betragte teori og praktik som noget, der skal supplere, men ikke erstatte hinanden. En teknikumingeniør, en landbrugskandidat osv. kommer uhjælpelig til kort på den praktiske arbejdsplads, hvis ikke de kender praktikken fra egen erfaring.

I samme forbindelse må jeg have lov til at sige, at det må da vist være en misforståelse, når man i rapporten konstaterer, at EFG nu er indarbejdet til afløsning af mesterlæren, og jeg vil gerne spørge ministeren, om hun ikke erkender, at der hidtil ikke har været flertal her i folketinget for at skippe mesterlæren.

Videre vil jeg også spørge, om der ikke kunne være grund til at lade et udvalg undersøge, hvordan man bedst kombinerer EFGs og mesterlærens bedste egenskaber. Hvis man fandt ud af det, kunne det være, vi kom til forståelse. Men jeg vil gerne bede om, at man herunder ikke glemmer at lægge vægt på at sikre, at den praktisk begavede, som er kørt træet i det teoretiske, får det, der kan tilkomme ham.

Der tales i rapporten en del om at socialisere uddannelserne. Jeg er fuldstændig klar

over, at det er i betydningen lighed, men alligevel mener jeg, det kniber lidt med uddannelsesrådets psykologiske forståelse, når man absolut skal have denne betegnelse med. Jeg tror, at det kan blokere hos en og anden på en lidt uheldig måde. Men også i betydningen lighed er der noget, man har misforstået. Jeg synes, det osrer ud af rapporten, at blot alle får 12 års uddannelse og økonomiske vilkår dertil, er den helt store lighed oprundet. Der er knap antydning af noget om, at evner kan være ret forskellige, og at for resten også flid og lyst kan være ret forskellige, og heller intet om, at nogle egner sig en hel del bedre til de praktiske end til de boglige sysler. Det er da heller ikke absolut givet, at alle vil føle sig ulige behandlet, fordi de ikke tvinges til 12 års ubrudt skoleforløb, hvis de blot får en rimelig chance for at udfolde sig på anden måde.

Det er dog en mærkværdig anskuelse, at økonomi og tvungen uddannelse kan overvinde alle brist i evner. Her kunne jeg citere en erfaren lærer, der sagde det sådan: hvordan skal man hælde en hel liter på en halvliterflaske? Men heldigvis er der så i de fleste tilfælde andre evner end de boglige, som både for den enkelte og for samfundet kan være lige så vigtige som de andre. Vi glemmer blot ofte at erkende det. For hvor er der i al den lighedssnak plads for den, der afviger, der ikke kan eller ikke vil tilpasse sig systemet? Hvor bliver der plads til den, der selv kan påtage sig ansvaret og vil vokse derved? Og hvor er de individuelle hensyn i denne dusinmenneskets skole, som uddannelsesrådet faktisk anviser her? Det forekommer mig ufatteligt, at der med de indhøstede danske erfaringer om lysten, der skal komme med tilbuddet om frivillig uddannelse, er så lidt tillid til friheden, at man vil afløse den med tvang.

Til det frie valg hører naturligvis rimelige økonomiske muligheder, og jeg er helt enig i, at der her er adskilligt at indhente. Vi stiller os derfor meget positivt over for økonomisk hjælp, så det frie valg ikke ødelægges af manglende midler. Men vi må naturligvis også tilslutte os rapportens bemærkning om, at vi må foretage en afvejning af de mål, vi stiller, og de midler, der kan stilles til rådighed for at omsætte målene i praksis. Der følger trods alt en regning med.